

GJUTERIAKTUELLT FRÅN SVENSKA
JÄRN- OCH METALLGJUTERIERS FÖRENING

NR 2/2016 • www.sjmf.se • info@sjmf.se

Lättsmält

ÅRSMÖTET
i GÖTEBORG

Ordförande
Lars Sedenborg

Vi besöker

Holsbyverken i Vetlanda
intervju med Mats Ytterell

Hedersledamot
Hans Green

**Eskilstunas
Industrihistoria**

avgående Ordförande
Stefan Eldin

FÖRENINGENS FRAMTID
VAD VILL DE YNGRE MEDLEMMARNA?

OMÖJLIGT? INTE MED ADDITIV TILLVERKNING

Omöjligt är ett ord som vi nu förpassar till historieböckerna!

Med 3D-printing eller additiv tillverkning som det också kallas kan gjuterier nu få komplexa geometriska former tillverkade direkt från en CAD-fil, helt utan dyrbara verktyg. Additiv tillverkning lämpar sig särskilt väl vid framtagning av komplicerade sandformar och sandkärnor, när snabba ledtider är avgörande. Karlebo producerar i Sverige på en 3D-skrivare från världsledande ExOne, som även används av företag som BMW, Toyota och Caterpillar.

Utnyttja vår kompetens hela vägen från CAD-modell till färdig form, så får du en 3D-printad sandkärna eller sandform som helt möter kvalitetskraven hos traditionella lösningar, men med obegränsade designmöjligheter.

Läs mer på: www.karlebo.se

METALLCO

ALUMINIUM

Leverantör av aluminiumgjuterilegeringar

Metalco Aluminium AS
P.O. Box 34, N - 2854 Eina
Norway

Telephone: +4761198770
Email: aluminium@metallco.com
Web: www.metallco.com

INNEHÅLL

Synpunkten	3
Holsbyverken	4-8
Stefan, Hans och Lars	10-11, 14
Mingelbilder Årsmötet	12-13
Bandet	15
SJMF:s framtid?	16-18
Eskilstuna	19-20
Aktuellt från kansliet	22
Kryzza	23
Årets studieresa	24

ANNONSÖRER

AGE-Metall
 Beijer Tech
 Carbomax
 GiAB
 Hybe Maskin
 Karlebo
 Meca-Trade
 Metallco
 PMU
 Score it
 Sibelco
 Soundseal
 Stena Aluminium

LÄTTSMÄLT UTGES AV SVENSKA JÄRN-
OCH METALLGJUTERIERS FÖRENING

Redaktör och ansvarig utgivare:
 Gert-Ove Ellström

Redaktion och kansli:
 Einar Hansens Esplanad 71
 211 13 Malmö
 Tel: 070-595 09 20
 info@sjmf.se

Förbundsordförande:
 Lars Sedenborg
 AB Sedenborgs Metallgjuteri
 Box 123, 640 45 Kvikksund
 Tel: 016-35 47 20
 lars.sedenborg@sedenborgs.se

Förbundsjurist:
 Per-Åke Fredricksson
 Magasinsgatan 8, 671 31 Arvika

Förbundsdirektör:
 Gert-Ove Ellström
 Einar Hansens Esplanad 71
 211 13 Malmö
 Tel: 070-595 09 20
 gertove@sjmf.se

Produktion:
 NÅRKETRYCK AB
 Box 108, 694 23 HALLSBERG
 info@narketryck.se

Omslag: Årsmötet i Göteborg
 Foto: Mattias Hildingh

Syn- punkten

Hej igen!

Hej på er som nu åter har Lättsmält i er hand. För 5 år sedan hade jag suttit som ordförande i SJMF i 5 år. Jag trodde då att nu har jag gjort mitt som ordförande. Stefan tog över och har nu suttit 5 år han också. Tack Stefan för de 5 åren. Du har gjort det mycket bra och du lämnar ordförandeposten med flaggan i topp. Vi har som vanligt många oförglömliga minnen från våra möten som du har ledit med bravur. Att jag ska "plåga" er igen med ett antal Synpunkter beror ju på svårigheten som vi och många andra föreningar delar med oss. VAR FINNS DEN YNGRE GENERATIONEN? Jag kom in aktivt i föreningen 1991 37 år gammal och årsmötet i april blev mitt 25:e. Tyvärr måste jag säga att vår genomsnittsalder på de aktiva är betydligt högre idag än då. Därför är den här Synpunkten ett upprop till er yngre. Ge er tiden att komma till våra möten. Både årsmöten och studieresorna. Jag lovar er att ni inte kommer att ångra er, ni ser på mig. Jag besökte årsmötet 1991 och har nu varit med i gemenskapen 25 år i rad. Jag har lärt känna många av er och ni mig. Vi lär av varandra, hjälper och stöttar varandra. Sverige är inte större och vår bransch är viktig för Sverige. Våra största hot mot vår verksamhet är Östeuropa. Det finns många duktiga företag där som är hungriga och inget hellre vill än att ta marknadsandelar av oss. Jag upplever Polen som vårt största hot. De är tekniskt duktiga, har lika bra utrustning som vi om inte bättre (ofta finansierad av EU- pengar bl.a. från Sverige).

En fjärdedel av våra löner och max en extra dag vad det gäller transporttid. Många av oss känner säkert av det. Jag tycker att det är lite kortsiktigt av de svenska storföretagen som köper där för priserna kommer att stiga där inom en inte allt för lång tid men om de inte vårdar sina kontakter i Sverige kan det få katastrofala följder för svensk gjuteriindustri och det gäller ju inte bara vår bransch. Det gäller hela industrin.

Jag vill också passa på att tacka Hans Green för den tid han har tillbringat i vår styrelse. Han avgick nu i april men har varit med i styrelsen i cirka 35 år och ersätts nu av sin son Nicke. Hans är för övrigt skyldig till att vår tidning fick namnet Lättsmält. Dubbelbottnat som ni förstår. Lättsmält (aluminium och lättläst). Ni kan ju läsa redaktörens intervjuer på oss. Stefan, Hans och mig där ni får veta lite mer om oss.

Det är jag har lovat föreningen vill jag använda till att arbeta med en förnyring och därför uppmanar jag er läsare att om ni tillhör den äldre generationen att lobba för att de yngre skall aktivera sig i vår förening och om ni tillhör den yngre. Ge oss en chans. Prova att delta i vår gemenskap ni kommer inte att ångra er.

Med dessa rader slutar jag med att önska er alla en mycket fin semester där ni laddar batterierna för att komma tillbaka utvilade och motiverade för alla de uppgifter som står och väntar på oss i höst.

Hälsar er nygamla ordförande

Lars Sedenborg

HOLSBYVERKEN

gjutgods

Holsbyverken
— en presentation...

Holsbyverken är en gjutgrupp idag, bestående av två järngjuterier; Holsbyverken och Älmhults Gjuteri som är ett dotterbolag. Sen har vi ett tradingbolag som heter Nordcast. Där vi tradar gjutgods. Stålgjutgods finns det även i Nordcasts produktutförande.

Vcast är ett teknikbolag, där vi idag har två stycken ingenjörer som sysslar med gjutsimulering, cadning, konstruktionsritningar och om konstruktion ifrån svetsat till gjutet osv.

Har du mer än en kund?

Ja därför heter det Vcast för att vi kan hjälpa till på många olika sätt. Men en kund ska kunna använda Vcast utan att känna sig tvingade att handla utav Holsbyverken eller Älmhult. De ska kunna få hjälp med en omkonstruktion och sen lägga en order hos någon annan.

Sista förvärvet in i gruppen är Rosenfors Bruk, det är ett bearbetningsföretag. Ett gammalt anrikt bolag. Grundat 1802 så det finns anor. Vi förvärvade det 2013, anledningen är att vi försöker få möjligheten att leverera mer färdigbearbetade produkter till våra kunder. Det efterfrågas mer och mer. Rosenfors Bruk har uteslutande jobbat i järn och stål med legobearbetning. Rosenfors ligger ungefär 3 km utanför Målilla. Och det ligger 50 km här ifrån, så det är närheten som är av vikt.

Holsbyverken startade ute i Holsbybrunn 1947 och finns sedan 1963 i Vetlanda, anledningen till den flytten var att vi

började göra segjärn och det fanns inte elkraft ute i lilla Holsby-brunn så att man kunde installera elektriska smältugnar.

Det var fyra gubbar ute i Holsby som startade, jag kan inte historien faktiskt. Men de började gjuta elskåp. Om ni går någonstans i en gammal ladugård eller byggnad så ser ni att där säkringarna sitter så kan där vara gjutna luckor och skåp. Där började det.

1951 tog det abrupt slut. Då flyttade min pappa ner från Eskilstuna och tog över företaget. Sen har vi drivit detta som ett familjeföretag fram till 1986, då sålde vi verksamheten. Mellan 86 och 92 var det några olika ägare i olika konstellationer med många företag inblandade. Vi var en större grupp som tillverkade bearbetningsmaskiner och hade tillverkande företag i gruppen. 1992 förvärvades Holsbyverken av familjen Lundgren i Halmstad och sedan dess har vi varit i den gruppen. Anledningen till att vi kom in var att Oxelösunds C-rör (!) skulle lägga ner sitt gjuteri och Lundgrens var stora leverantörer av gråjärnsrördelar på, Vad de gjorde på - var precis tvärtom; tryckrördelar i segjärn till bl.a. VRS-system. Genom den nerläggningen så ville C-rör att Lundgrens skulle köra igång med segjärn. Men de såg sig om efter någon som redan höll på med detta och det passade oss som handen i handsken vid tiden. Vi var med och plockade ner delen där man gjorde rördelar. Det var så vi kom in i Lundgrens verksamhet. Rördelsbiten är avvecklad. Lundgrens blev ett dotterbolag till Holsbyverken under 2000-talet.

Så kom vi in och sedan har vi utvecklats i gruppen. Vid något tillfälle så hade vi döttrar i bolaget, så kallade vindkraftsgjuterier. Kemisten – Holsbyverkens moderbolag var en relativt stor ägare av Windcast som ägde Guldsmedshytan, Lidköpings Gjuteri, Kristiansands Järnstöperi och Magdeburg Eisengiesserei. Det var fyra stora gjuterier som producerade uppåt 40 000 ton och det var i huvudsak vindkraft. Sedan förvärvade Vestas hela windcastgruppen.

Vi omsätter ungefär 100 miljoner och är 46 medarbetare för tillfället. Vi tillverkar gjutgods i gråjärn och segjärn, korta och medellånga serier. Vikter upp till ett ton och tillståndet på vår verksamhet här i Vetlanda är 10 000 ton. Vi är certifierade enligt 9000 och 14000 och har PED godkännande*, (*Pressure Equipment Direktive) ett tryckdirektiv. Marincertifierade enligt DNV och GL också.

Vi är väldigt spridda inom Svensk verkstadsindustri, vi har alltid haft en filosofi att vi ska ha många kunder och många relativt små kunder. Då är man inte så utsatt om någon stor av någon anledning minskar. Det har varit ett koncept som har hållit under många år. Men det är klart; det ställer stora krav på säljarna som ska hålla många olika företag och företagskontakter.

Koncernmässigt så har vi en marknadsavdelning. Vilket innebär att Joakim och hans säljare ansvarar för marknadsföringen för hela gjutgruppen. Sen har vi innesäljare på de olika företagen som på plats kan svara mot respektive kund om det gäller leveransförfrågningar och specifika frågor.

Inom moderbolaget Holsbyverken var vi vissa funktioner

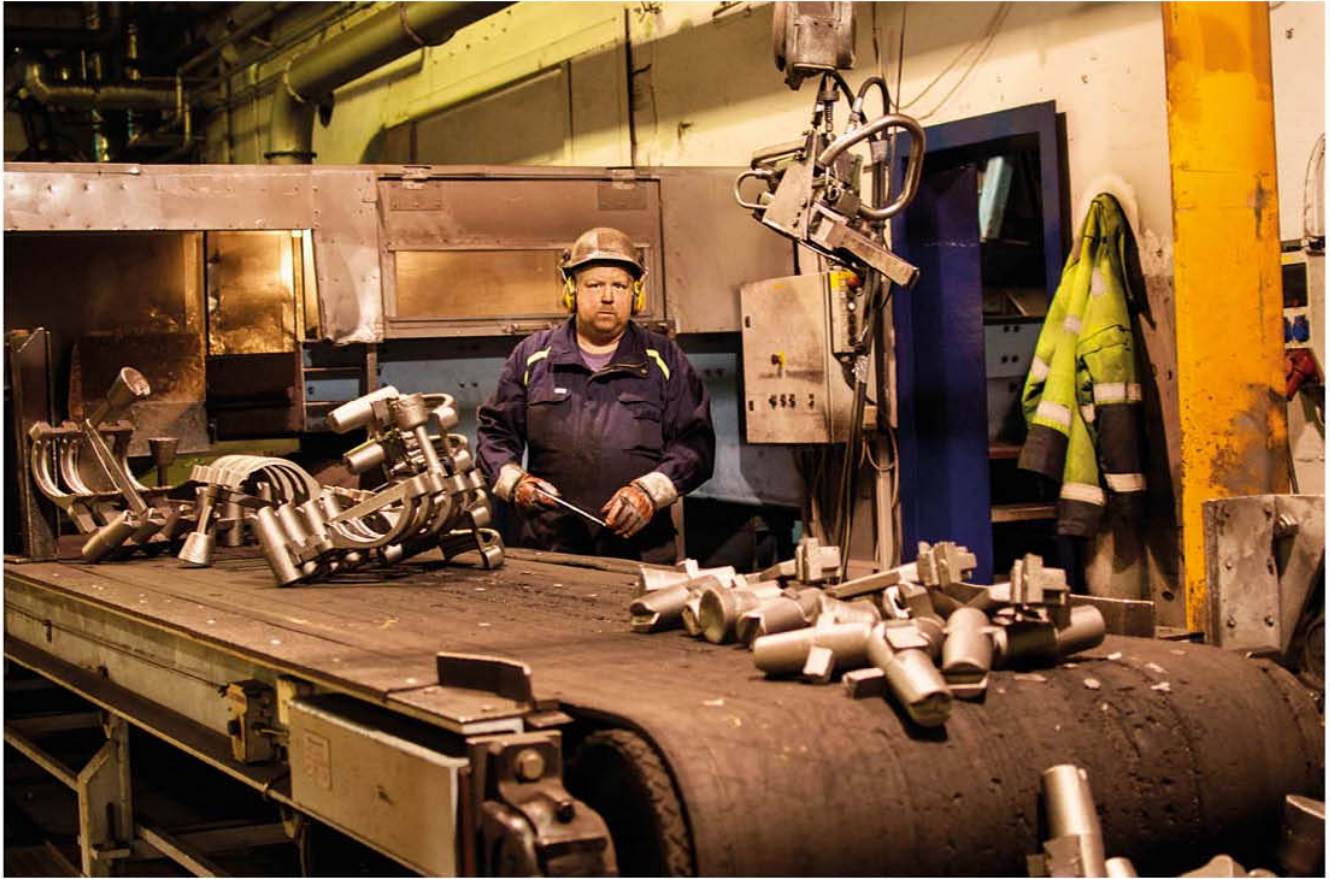
“1988 SÅ FÖRBRUKADE VI 30 TIMMAR FÖR ATT PRODUCERA ETT TON SMÄLT JÄRN.”

som gäller för samtliga bolag inom gruppen. Marknadsföring, kvalitet och miljö framför allt. Vi har en separat miljöchef som jobbar på alla bolag idag. Ekonomisidan är centraliserad också. Jag sitter som VD på alla bolagen. Kemisten är fortfarande ägaren, men där är ingen verksamhet längre. De är ett rent ägarbolag. Idag så pratar vi mer om Holsbygruppen eftersom vi inte har fler bolag i gruppen. Tidigare fanns det bearbetningsföretag, företagshälsovård och fastighetsbolag.

Vi har jobbat oerhört mycket med produktivitet hela tiden. Det är på det sättet vi har försökt konkurrera. 1988 så förbrukade vi 30 timmar för att producera ett ton smält järn. Vi har haft en idé där vi, som man säger på golfspråk, ska bli "singelhandikappare" alltså att vi skulle komma under tio timmar per ton. Det höll vi på med i många år och nu har vi nått målet. Vi ligger för närvarande och naggar på under nio timmar per ton. Detta har vi gjort genom offensiva investeringar i smältverk, maskinformning och kärnmakeri till exempel. Men även utvecklingen av produktionen i logistik

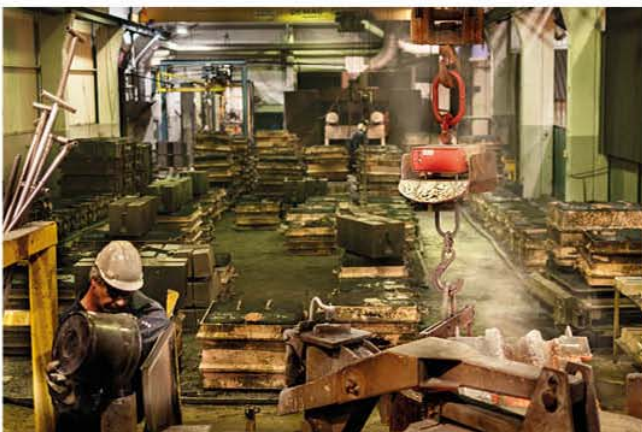
FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA →

bland annat. Vi har försökt att ta bort alla onödiga transporter. Varje gång vi gör en förflyttning av ett godsstycke så ska det vara värdeskapande. Sen målstyrning, det finns incitament för alla att det snurrar och går bra. Vi har ett bonussystem som gäller alla och det är kopplat till produktionen. Ett väldigt enkelt system, där vi räknar av varje vecka. Vi ser hur

vi lyckas, så finns det en bonus kopplat till lönen. Förhoppningsvis känner alla sig delaktiga i att det är viktigt att vi är produktiva och gör på rätt sätt från början. Senaste åren har vi jobbat mycket med kassation. Vi har faktiskt på tre år sikt, halverat kassationen. Det har gått i portmonnän.

Vi har på tio år dubblat omsättningen per anställd. Även

volymer levererat ton per anställd har ökat från 55 upp till 110 ton. Detta har vi nått mycket genom investeringar. Vi mäter timmar per ton och det gör vi kollektivtid. Vi tittar på smält, men även på leverans. Det har med utbytet att göra, beroende vad det är för produkt vi jobbar med. På tjänstemannatiden tittar vi produktiviteten; hur många tjänstemannatimmar som förbrukas på ett ton gjutgods.

AGE-Metall AB

Gjuteriet som håller formen

Hejargatan 3a
632 29 Eskilstuna

**SAND- och KOKILLGJUTNING
BEARBETNING**

i aluminiumlegeringar

Tel: 016-14 84 30

Fax: 016-12 45 62

Epost: info@agemetall.se

Hemsida: www.agemetall.se

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA →

Det är en oerhört central bit i vår verksamhet att följa produktiviteten hela vägen.

Vi erbjuder från ämne till bearbetad och ytbehandlad detalj. Ämne via eget gjuteri eller Nordcast. Bearbetning via Rosenfors, eller någon annan samarbetspartner, allt från fästycks tillverkning till högvolymer.

Vi kan vara delaktiga i hela flödet, utveckling, prototyp, förserie, serie och eftermarknad. Men vi kan ju bara vara med på utveckling, så kan man kliva av där om så önskas. Vi kan göra serietillverkning eller kanske bara eftermarknad. De fem olika delarna kräver inte att det hänger ihop.

Korta ledtider på första leverans. Vi har ihop med ExOne i Jönköping* som printar formar. (* som Lättsmält besökte invigningen på i Nr 4 2015). Från order och ritning till färdigbearbetad målade produkt. På 11 dagar.

Vi har fått CAD-filen från kunden, in till Vcastbolag där vi lagt på ingjuts system och simulerat. Skickat filen till Jönköping som skrivit ut formen. De skickar formen till oss. Vi har gjutit den och skickat den på ytbehandling och därifrån skickat den till vår bearbetning. Där vi kört den och det var inte lite bearbetning heller. Sen står prototyperna färdiga. På elva dagar.

Det är nytt rekord för oss.

TEXT OCH BILD: MATTIAS HILDINGH.

SKAPA ÖKAD FRAMGÅNG

ATT HJÄLPA VÅRA KUNDER ÄR VÅRT UPPDRAG!

Vcast

Vcast är ett teknikföretag inom gjuteribranschen. Vi jobbar huvudsakligen med att ta fram underlag för modelltillverkning, gjutsimulering och konstruktion. Till vår hjälp använder vi moderna CAD-program samt Magmasoft för gjutsimulering.

Vårt nära samarbete med de övriga företagen i gruppen, gjuterierna Holsbyverken och Älmhults Gjuteri samt bearbetningsföretaget Rosenfors Bruk, gör att vi kan vara delaktiga i processen från konstruktion till färdig detalj.

Älmhults Gjuteri

Älmhults Gjuteri är ett modernt gjuteri med tillverkning av grå- och segjärn. Företaget har en lång tradition inom gjuterinäringen. Produktionskapaciteten är 7 500 ton gjutgods per år i vikter från 10 till 150 kg. Kunderna är representerade av verkstads-, fordons-, bygg- och anläggningsindustrin.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001 och ISO 14001 samt att producera gjutgods för tryckbärande anordningar enligt PED (Pressure Equipment Directive).

Nordcast

Nordcast erbjuder leveranser av järn- och stål gjutgods till konkurrenskraftiga priser i vikter från 1 kg upp till 10 000 kg. Företaget startade 1979 och har en stor erfarenhet av handel med gjutgods. Leverantörerna är noggrant utvalda med avseende på teknisk kompetens och utrustning. Huvuddelen av leverantörerna är certifierade enligt ISO 9001. Vi säkrar korta leveranstider genom lagerhållning mot avropsorder. Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001 och ISO 14001.

Rosenfors Bruk

Rosenfors Bruk är verksamt inom skärande bearbetning av framförallt järn och stål. Företaget startade redan 1802 och är beläget i samhället Rosenfors som ligger 15 km söder om Hultsfred.

Stora investeringar har gjorts i bearbetningsmaskiner för att öka kapacitet samt möta ökade kvalitets- och produktivitetskrav. Kombinationen av hög kompetens och lång erfarenhet innebär att vi kan delta i konstruktionsarbetet i syfte att tillsammans med kunden utveckla en så kostnadseffektiv och kvalitetsmässigt bra produkt som möjligt. Kunderna finns främst inom verkstadsindustrin.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001 och ISO 14001.

VATTENSKÄRNING MED HÖGSTA PRECISION

Vattenskrining gör det möjligt att producera svåra detaljer i de flesta platta material såsom metall, sten, glas och gummi. Till skillnad från gas, plasma och laser tillför inte vattenskrining någon värme, vilket gör att materialets egenskaper och ytbehandling inte påverkas.

PMU har många års erfarenhet av vattenskrining och utrustning av världsklass. Maskinparken är flexibel och hanterar små såväl som stora serier samt har en skärkapacitet från 0,5 mm till 210 mm. Små toleranser ger hög nyttjandegrad av materialet vilket är bra för både ekonomi och miljö.

Oavsett om Du vill utgå från en CAD-ritning, bild eller skiss tar vi hand om uppdraget, våra medarbetare och system löser de mest komplicerade utmaningar.

Kontakta gärna oss på PMU för mer information om vattenskrining.

Läs mer på: www.pmuab.se

GiAB

Gjuteri & industriteknik i Halmstad AB

Våra produkter förbättrar era

Ympmedel Segjärnsbehandling Legeringstråd

FerroPem

Groupe Ferro Atlántica

Svarvaregatan 10, 302 50 Halmstad, Tel 035-10 64 84, Fax 035-10 64 89, info@giab.nu, www.giab.nu

Stefan Eldin

Avgående ordförande

Jag kommer ifrån Eskilstuna och driver ett gjuteri ihop med min bror sedan 30 år tillbaka. Då hade brorsan jobbat där sedan mitten på 70-talet. Min farsa var inblandad, han blev sjuk. Så vi köpte ut honom och hans kompanjoner. Vi var tre bröder från början. Innan det var jag byggnadsplåtslagare. Ett jäkla bra jobb. Det var fritt och jag jobbade mycket uppe i Stockholm.

Har du egna barn i branschen?

Nej nej, jag har två grabbar. Men ingen av dem jobbar med mig. Det kommer aldrig att hända, tror jag inte i alla fall. Den ena är chef på ett miljöbolag och den yngsta jobbar som konstruktör. Det är helt andra linjer.

Hur kom det sig att du engagerade dig i föreningen?

Jag var med, det är trettio år sedan det med, på mitt första årsmöte 1986 uppe i Stockholm. Men jag kommer inte ihåg när jag blev invald i styrelsen.

Jag har varit ordförande i fem år nu. Det är ju max. Man väljs ett år åt gången. Nu blir Lasse vald till ordförande och han satt ju före mig också.

Hur känner du för att lämna över ordförandeposten? Kan du tänka dig att komma tillbaka?

Ja om det behövs, absolut. Men det tror jag inte att det gör. Det är inte otänkbart. Men jag tycker att det är rätt så skönt att kliva av. Det är inte mycket jobb dock och Gert-Ove har skött det mesta. Det är den här "Synpunkten" man ska skriva i tidningen haha... fyra gånger om året.

Det har varit en bra tid. Det fungerar bra. Vi har en jättebra styrelse. Jag menar tänk, vi är egna företagare och vi sitter med styrelsen. Vi har möten fyra gånger om året. Ingen är betald men alla ställer upp. Det är fan jäkligt bra. Nackdelen är att vi alla börjar bli gamla.

Det har mest handlat om att förvalta. Det var nog mera förr. Jag läste... vi har ju vår tidning "Lättsmält". Innan den hette så, hette den "Gjuteriaktuell" med mycket tekniska artiklar. Det har vi inte i vår tidning. Då hade de gemensamma inköp på aluminium. De skickade runt listor och man beställde. För att hålla priserna nere. Det sysslar vi inte alls med idag. Vad vi sysslar med är resorna utomlands, de är populära.

Det är föreningen som med tiden gjort Lättsmält lite "lättare", de som jobbat med den, Gert-Ove och de andra. Men den har blivit mycket bra och mer uppskattad bland senaste tiden. Det är kul att läsa om oss. De här besöken på gjuterierna är jätteroliga att läsa. Det är jäkligt intressant. Kvalitén har verkligen blivit bättre.

Hur ser du på återväxten i föreningen?

Det är jäkligt dåligt. Det är svårt att få in yngre medlemmar. Men det är ju företagen som är medlemmar så det måste finnas yngre medarbetare som skulle kunna komma.

Vad skulle man kunna göra för att främja detta?

Vi kommer att ge den nya styrelsen i uppdrag att fixa en arbetsgrupp som ska se över detta inom vår förening. Vi behöver hitta på någonting för att locka de yngre förmågorna. Just de här resorna, det är samma gäng hela tiden. I år var det några nya som

aldrig varit med förut. Det är riktigt kul. Det gäller att ta hand om dem. Men det gäller för alla. Kolla t.ex. på småföretagare; alla är äldre.

Lasse kommer sitta ett år, och han är väldigt duktig. Sen tror vi mycket på Håkan från Traryd(!) att han ska ta över.

Har du något speciellt minne från tiden?

Vi var i Kroatien får ett antal år sedan och då hade vi anlitat en lokal resebyrå om guide där, så hade hon sin chef med sig som skulle vara med en dag. Men han kände att han passade in med oss. Så han var kvar hela tiden. Så vi blev hembjudna till hans sommarställe. Han bjöd på mat och det var underhållning och så. Det är sådana grejer man minns. Det var jättekul och väldigt trevligt.

Förr var det resor till Kina och USA etc. Vi var borta 14 dagar. Men folk vill inte det längre. Man är borta från jobbet i 4–5 dagar, det räcker. Nu åker vi bara tre dagar. Det tror jag räcker. Det verkar så. Vi skulle åka till Indien för ett tag sedan. Men det var ingen som anmälde sig.

När tänker du gå i pension?

Det vet jag inte. Jag tror att jag kommer att jobba. Min fru och jag är i samma ålder. Jag kommer nog att jobba lika länge som hon. Det är väl sex år kvar.

Hur ser du på närmaste framtiden?

Jag är trygg med att Lasse tar över. Han vet precis vad han ska göra. Jag tog över efter honom. Jag tog honom i handen innan han blev vald till ordförande att jag skulle ta över efter honom. Tar man Lasse i handen så måste man hålla sitt ord.

Hans Green

Hedersledarmot

Jag har varit med i styrelsen så länge att jag tycker att jag har gjort mitt. Jag har försökt avgå förra året men då hade vi svårt att få en ersättare. Men nu ska det väl gå bra. Det känns okej, det är dags.

Hur länge har du varit med i styrelsen?

Jag har inte kollat det där. Men cirka 35 år. Jag har varit med väldigt länge. Jag har varit ganska trogen och varit med på de flesta styrelsemötena. Väldigt många resor har jag varit med på också. Vi har rest över nästan hela världen. Vi har varit i Brasilien, Chile, Sydafrika för att nämna några ställen. Vi har haft mycket roligt. Föreningen har varit på fler ställen, men då var jag engagerad i jobb så att jag inte kunde följa med. Jag kunde inte ta de längsta resorna. Det var svårt att komma ifrån jobbet i fjorton dagar. Det har varit roligt hela tiden. Väldigt roligt och intressant. Jag självt tycker att man fått många vänner och man lär sig alltid något nytt på studiebesök och sådant.

Vad gör du annars?

Jag är pensionär nu. Jag är 72 år. Gick väl när jag var 67. Men jag har drivit Västermalms metallgjuteri som min son tagit över nu. Det är ett litet företag. Det har varit mellan 8 och 15 anställda. Det ligger i Botkyrka i Stockholm.

Det var min svärfar som startade Västermalmsmetallgjuteri i Stockholm 1949. Harald Färnström. Min fru har också jobbat i gjuteriet väldigt länge. Min sons fru jobbar där och jag har en dotter och barnbarn som jobbar där. Så det är ett riktigt familjeföretag. Det är roligt och kul om gjuteriet kan leva vidare.

Hur fungerar det med att din son tagit över efter dig?

Det funkar... och vad jag förstår så är han övertalad nu, det har han inte sagt till mig, får se i morgon då. Jag tror att han blir invald i styrelsen. (!) Han har sagt nej hela tiden förut. Men han har väl mjuknat, haha. Eller också är det nu när jag slutar, haha. Jag har sagt senaste åren att jag ställer gärna

min plats till förfogande om vi får in någon yngre och intresserad.

Vad har SJMF framför sig?

Det är en tuff bransch. Både att få tag på bra folk och så. Just nu är det ett väldigt bra gäng här.

Har vistelsen här i Göteborg varit?

Det har varit väldigt trevligt. Volvo-besöket var väldigt intressant. Man får vara glad så länge de finns kvar här i Göteborg.

Hedersledamot, vad tror du det kommer att innebära?

Haha, ja, det kommer nog inte att innebära så stora skillnader. Det är hedersamt att bli utnämnd. Det tycker jag verkligen.

Vi har inte sett det sista av dig här?

Nej, det tror jag inte. Om jag får vara frisk.

Vad ska du göra nu då?

Jag har sommarställe och båt, så jag har att fylla ut tiden med haha.

FORTSÄTTNING PÅ SIDA 14 →

Leverantören med engagemang för järn, stål och metall gärna gjutet i sand.

Vi projekterar, konstruerar och kombinerar egen tillverkning med enheter och kompetens från kända tillverkare i olika delar av världen.

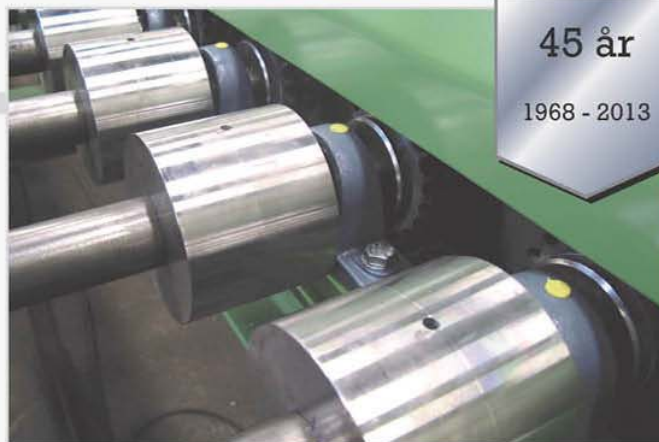
Några av våra samarbetspartners...

Sensof control

Utrustning & kompetens för bästa formsand

Service & reparation av induktionsugnar

45 år

1968 - 2013

Våra uppskattade ackumulerande rullbanor för flexibilitet och livslängd.

Gör som Lyrestads Gjuteri och ta kontrollen över flödet i gjuteriet.

- Buffra för olika maskiners taktning.
- Planera jobben lättare för kampanjkörning.

☎ 035-444 00

Blomängsvägen 32
305 93 Halmstad

Vi finns där sanden återfinns.

WWW.HYBE.SE

SJMF
ÅRSMÖTE
2016

FORTS. FRÅN SID. 11.

Lars Sedenborg

Ordförande

Jag är andra generationen i Sedenborgs Metallgjuteri. Mina föräldrar startade 1947. Min pappa drev det fram till 1978 innan han sålde det till mig. Min bana är egentligen att jag började som barnarbetare (haha) jag har hjälpt till sedan jag var 7 år i gjuteriet. Jag fick ta över ansvaret 1975 på den tiden var det två anställda plus min pappa och jag. Jag köpte det för att han gick i sjukpension, sedan dess har jag drivit det.

Idag är vi cirka 40 anställda. Vi har gått ifrån att vara ett gjuteri som tillverkar enbart ämnen, till att bli en komponenttillverkare. Vi började bearbeta vårt eget gjutgods 1984, vi började exportera 1991 och ISO-certifierades 2001. Så vi har gjort en lång resa. Självt så går jag in på mitt 42:a år som jag leder företaget.

Jag har varit uppfostrad till detta. Som 7-åring så visste jag att jag skulle läsa till ingenjör och ta över företaget. På den tiden gjorde man vad föräldrarna sa, så det var självklarheter. Far min gick fem år i skola, så för honom var det väldigt stort att jag gjorde det här. Han var nöjd.

Företaget ligger mellan Eskilstuna och Västerås. På en plats som det historiskt finns väldigt mycket gjuterier från på. När jag var 7 år fanns det tjugo gjuterier i Eskilstuna, idag finns det bara fem kvar. Då var vi näst minst av de tjugo, idag är vi näst störst. Tyvärr så försvinner det ett antal företag med jämna mellanrum.

Jag har haft en röd tråd ända sedan jag började. Där jag bit för bit förändrat och moderniserat. Investerat och byggt ut. Jag har investerat väldigt mycket pengar under de här åren. Ett steg i taget. Jag har gått ifrån att enbart tillverka gjutämnen till kunden till att leverera gjutet och bearbetat gods. Från början köpte jag bearbetningen, då hade jag problem med pris, kvalitet och leverans från bearbetningen. Så 1984 tog jag steget till att själv bearbeta och gick till

att bli komponenttillverkare.

Kunderna fanns i Sverige, det vart en förändring så att en del av dem flyttade verksamheten utomlands, till dotterbolag och då följde vi med och började leverera på export. Det har varit en röd tråd som utvecklats. Idag har vi 50 procent på export och 50 i Sverige. Det har varit en stor förändring. Det som är vårt största hot idag, är konkurrensen utomlands, mest från Östeuropa.

Om du själv hade fått välja i barndomen. Vad hade du valt då?

Om jag själv hade valt yrke, så hade jag troligtvis läst till advokat, vilket intresserade mig. Men jag var inte uppväxt med den bakgrunden. Något som attraherade mig, när jag låg i lumpen, var att testa och se om jag kunde duga till att bli stridsflygare. Det hade säkert varit en kick.

Hur aspirerar du på nya ordförandeposten?

Jag aspirerar inte, jag har varit ordförande i fem år tidigare. Jag tycker att har man gjort fem år, så ska man lämna plats för andra. Man ska inte sitta för länge som ordförande i föreningen. Men nu är det så att; vi som så många andra föreningar i Sverige lider av att det är svårt att hitta en förnygring och valberedningen har försökt och gjort ett bra jobb. ---Men tyvärr har man inte hittat en person som har varit beredd att ställa upp, då har de vänt sig till mig.

Från början tackade jag nej, jag tyckte att jag har gjort mitt. Men för mig är det viktigt att föreningen utvecklas och mår bra. Då ställer jag upp ett år. Men jag har sagt att valberedningen måste fixa en ersättare om ett år. Jag är 62 år gammal. Vi ska inte satsa på äldre människor. Vi ska satsa på yngre människor för att se till att den här föreningen utvecklas och lever vidare.

Hur ska förnygringen lyckas?

Valberedningen måste vara aktivare för att hitta och lobba för att hitta intresserade människor. Vi måste också i styrelsen få ut informationen om att vi har en väldigt fin gemenskap, att vi mår bra av att träffa och lära känna varandra. Det påverkar branschen positivt. Tyvärr är det så, att för oss och som många andra föreningar så är det svårt att få ungdomar att komma.

Vi i de företag som idag är aktiva och kommer på mötena ska påverka den yngre generationen att komma. Vi ska också påverka företag som är aktiva i föreningen att komma till mötena.

Vad vill du lyfta fram för en yngre generation som funderar på medlemskapet?

Det är just gemenskapen. Vi kan lära känna av varandra, skaffa kunskap för branschen. Tyvärr så är det inte häftigt att vara med i föreningar idag, utan man lever sitt eget privatliv. Man har inte förstått nyttan av gemenskapen. Ska man jobba i den här branschen så är det bra att ha ett nätverk, och det här är en bra grund att vara med i en förening som jobbar för alla i den här branschens bästa.

Den uppfattningen jag har av föreningen är att vi inte mörkar för varandra utan vi stödjer och hjälper varandra. Vi är inte konkurrenter, vi är kolleger. Så har jag varit och jag kommer att vara de. Jag har försökt ge råd till mina kolleger.

Det gäller att hitta första steget. Jag tror att de här människorna väljer att delta i våra möten, delta i vår gemenskap så kommer de att se nyttan av det.

När jag var ordförande i fem år, för ett antal år sedan, lade jag mig alltid i vind vid när det kom nya medlemmar på ett årsmöte så ville jag uppmärksamma dem, tala om vilka de var, att de fick presentera sig så att det fick kännas att de var en del av oss. Vi måste lyfta fram de nya så att de vill komma tillbaka.

Vi som är äldre ska inte sitta som bromsklossar, utan vi ska släppa fram de yngre. Självt gick jag in i föreningen 1991, då var jag 37 år. Genomsnittsåldern då, var väsentligt mycket lägre än vad den är idag. I det fallet har vi misslyckats.

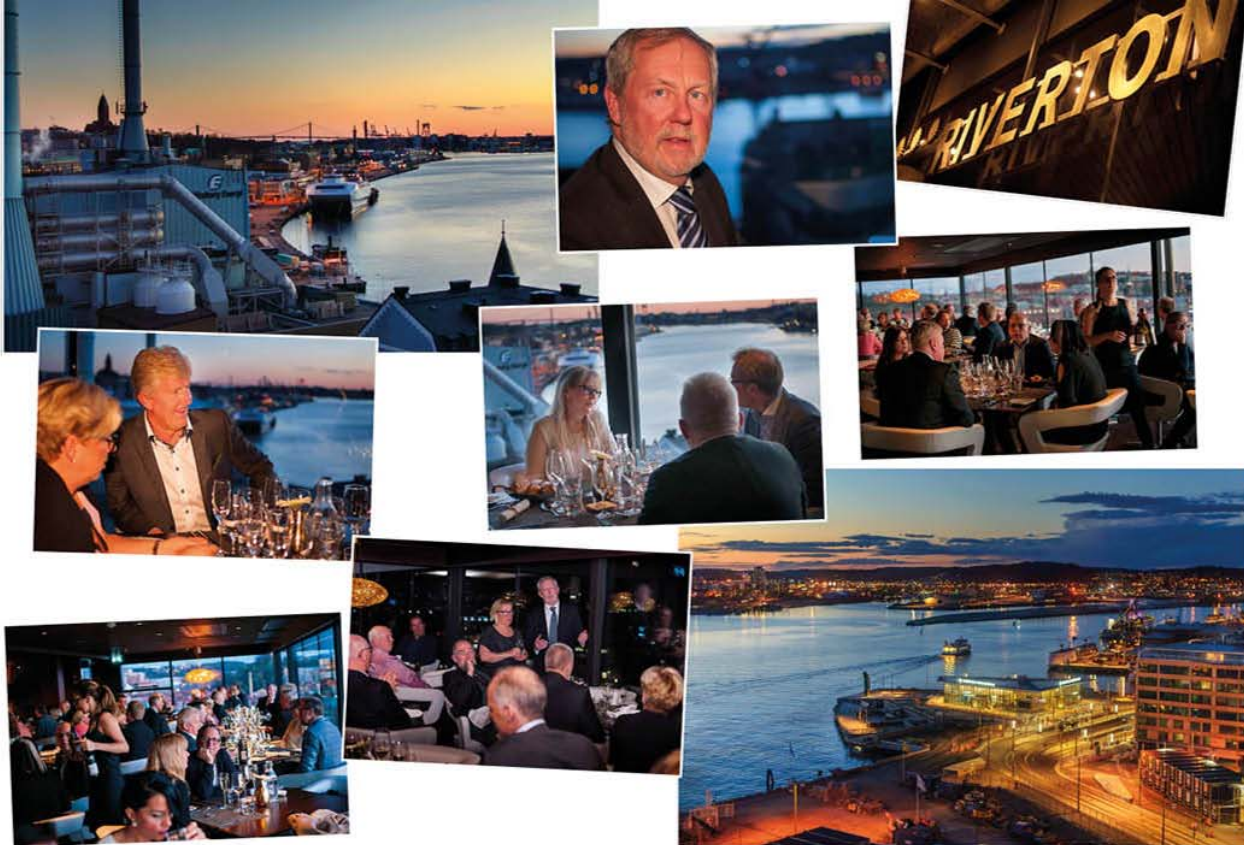
Vad tänker du att ni skulle kunna göra initialt?

Vi får helt enkelt påverka de medlemmar vi har. Vi har en lista på medlemmar. Så vi får direkt uppmana dem till förnygringen och se om det ger något. Vi behöver ta reda på vad den yngre generationen vill. Vad vi ska göra för att de ska komma.

Hur ser du på närmaste framtiden, tiden nu som ordförande?

Jag har inte tänkt så mycket på den. Jag ska göra var jag kan under det här året för att aktivera folk. Det är mitt mål. För mig är det ett år, en parantes. Men jag ser det som att jag gör någonting nyttigt för föreningen. Jag brinner så mycket för föreningen.

TEXT OCH BILD: MATTIAS HILDINGH.

Bandet

Hur var det att spela för oss ikväll?

Detta var en väldigt trevlig tillställning och vi får passa på att tacka alla. Vi som spelade i afton är två personer från orkestrarna Gumbo och Uncle Jam som åker runt och spelar väldigt mycket Old School och Rythm an Blues, Soul, rock'n roll.

På piano hade vi Per Johan Ahltn, en begåvad herre som vet hur han ska behandla sina tangenter i Fats Domino Dr John style. Och undertecknad som sitter här och pratar heter Mikael Vestman och spelar gitarr och sjunger. Jag kommer där ifrån där Peter Stridkvist är ifrån. Jag kommer ifrån Sjötorp (!) utanför Mariestad.

–Vi sammanstrålade här i Göteborg. Jag, Per Johan och gänget som heter Gumbo. Det är nästan 16 år sedan. Då började vi lira i den här genren. Vi kände på de stora killarna Totta (Näslund) och de körde genren och låtarna. Då ville vi också vara lika bra. Om man börjar med Fats Domino och Little Richard. Med det lödet och sen så lägger man på lite blås och rumbafeeling... Väldigt glad och svängig musik. Väldigt utåtriktad. Dr John är en husgud. En riktigt cool New Orleansmusiker.

Finns det ett speciellt Göteborgssound och har det påverkat er?

Ja, det är en väldigt aktiv musikscen här. Ett stenkast härifrån finns ett ställe som heter Pustervik som blivit en jättebra livescen. Jättebra akter, väldigt blandat. Kända och mindre kända band.

Jag tror att det är mer livescener i Göteborg än i Stockholm. Det är klart att i en större stad hade sammansättningarna blivit annorlunda med tiden. Det är nog svårare att hålla ihop så länge som vi har gjort i

en större stad. Göteborg är ändå förhållandevis litet. Vi hade säkert låtit annorlunda i Stockholm.

Det kändes som ni fick bra kontakt med publiken?

Jag gillar när man får någon form av lite vardagsrumsfeeling och pratar med folk. Man får se på kroppsspråket hur de reagerar. Så får man tänka "hur kul är det för dem att sitta där och titta på oss" så då får man ha någon form av kommunikation. Så det inte bara blir en form av pausmusik.

Det blir mycket 50-tal, det ligger bra till när man har boogie-woogiepiano. Det är klart att det tilltalar lite personligt. Det är det råa som kommer tillbaka till Elvis och återigen Fats Domino. Det smittar av sig när man gör en sådan här grej. Så får man tänka på att man skalar av allting. Inga trummor, ingen bas. Då får man spela rytmiskt på något sätt för att kompensera detta.

Det kändes som det fungerade bra idag. Det var ingen som såg sur ut ikväll iallafall och ingen som sprang ut, trots att det var säkert 50 grader här inne.

TEXT OCH BILD: MATTIAS HILDINGH.

SJMF:s FRAMTID?

Simon Kappelin

Stötek APS

Jag är 30 och har min arbetsplats på ett säljkontor i Halmstad. Jag arbetar som account manager för försäljning av våra förnödenheter och reservdelar. Jag har varit med i SJMF sedan jag började på företaget för tre och ett halvt år sedan.

Vad har ni för intryck av föreningen?

Martin: Av föreningen kan jag inte säga så mycket i och med att jag bara varit här och träffat människor sedan några timmar tillbaka. Men vad jag förstått så är det en intresseorganisation för gjuterier för att de ska lära sig av varandra och kunna utnyttja inköp och andra grejer. Men som jag har förstått så är det inte något som fungerar nämnvärt, mer än att det är en trevlig herrklubb. Lite som blivande ordförande sa att "vi är ett äldre gäng herrar som behöver bytas ut mot nya förmågor".

Om du fritt får fundera; Hur skulle SJMF kunna bli bättre?

Martin: Jag tog en snabbtitt på hemsidan nu för en stund sedan. Där stod det lite om att man skulle hjälpa varandra vid inköp. Som jag har förstått så är inte den delen så aktivt. Men om man ser på hur bra samarbetet är mellan olika gjuterier så skulle det vara fullt möjligt. Jag kan ta en idé från min gamla bransch, från stålrohrs-branschen. Jag satt en gång med en maskinförsäljare och diskuterade idéer över en lunch för många år sedan och föreslog att vi skulle ha ett gemensamt möte, vi produktionschefer inom branschen... totalt förbjudet enligt våra respektive chefer, om man säger så.

Men idén var mer eller mindre, att man hade kunnat ha ett möte där man inte diskuterar affärer, utan man diskuterar sådant som vi har gemensamt och kan ha nytta av gentemot exempelvis den här maskinleverantören som jag hade lunchen med.

Där vi sen kunde komma överens om synergieffekter som exempel hur service skulle skötas, om lager om inställetider lite om priser och sådana här grejer. Exempelvis när en servicekille från Tyskland kommer upp till oss så får vi betala hans resekostnader. Men sen är han ändå i Halmstad och sköter service hos våra konkurrerande bolag.

Då får de ju också betala resekostnaderna, vilket jag tycker är fel,

Martin Modée

Nya Metallgjuteriet i Halmstad

Jag är 45 och har en bakgrund som egenföretagare i snickeribranschen och därefter som produktionschef på Voestalpine Rotec AB, som är en Österrisk stålkoncern. På Rotec har det varit en härlig resa ifrån en ostyrd produktion, till där vi gått igenom hela LEAN-paketet och sedan blev ISO-16949 TS certifierade. I april blev jag medlem i SJMF.

vilket leder till att maskintillverkaren tjänar en massa pengar på det. Om vi nu kunde komma överens om detta så hade vi alla kunnat dra nytta av det. De här månaderna så är det service på era maskiner och då är ni första veckan där, andra veckan där, tredje veckan där och vi ska inte ha några resekostnader. Kommer vi överens om, att de bara ska ha för timmarna och då kan vi pressa leverantören, han vill ju ha servicetimmarna och om vi inte går med på hans paket då säger vi adjö och hittar ett alternativ. Vi som grupp kan tjäna på det. Om man tittar på gjuteriföreningen så tittar vi på "vad är högsta kostnaden vi har?" exempelvis ström... det är en tung kostnad. Om Gjuteriföreningen går in och förhandlar om "Vi ska ha takpriset, rabattsatsen eller vad som helst på ström... då kommer hela gjuteriföreningen att köpa ström från det här bolaget, så kan vi förhandla till oss ett bättre pris, och då har föreningen helt plötsligt fått en kraft, att det lönar sig att vara med i föreningen. Du tjänar på det. Det är dit hän jag förstår att man vill komma.

Simon: Jag delar Martins uppfattning, jag har varit med några möten och sådär. Det är en väldigt familjär stämning minst sagt och det är väldigt trevligt och man knyter vänskapskontakt med medlemmar. Sen rent affärsmässigt så är det kanske inget större utbyte så, men det var inte det jag förväntade mig riktigt heller. Grundtanken med föreningen är väl att både leverantörer och tillverkare ska kunna gynnas av varandra så att säga, hjälpa varandra på traven.

Det är ingen jättestor marknad. Sverige är ett litet land. Jag ser det som att i stället för att slåss med varandra så ska vi försöka stå oss starka mot internationella aktörer. De som är bra på en sak, kan inrikta sig på det. Det finns väldigt mycket kompetens i landet.

Är SJMF föråldrat? Behövs den här typen av vänförening i dag?

Martin: Jag tror det faktiskt. För att, nu har jag inte jobbat mer än tre veckor i branschen och jag kan i princip ingenting, jag har varit

med om blockgjutning och jag har sett pressgjutning jag har börjat förstå principerna. Men ur mina ögon, så ställer jag hela tiden en massa idiotiska frågor till den gamla ägaren Frank, om metallgjuteriet, han har ju testat många av de här grejerna som jag ifrågasätter och kan komma in och svara "Nej det fungerar inte på grund av att"... sen går tekniken framåt, de problemen han stött på. Om det kommer en säljare och säger att "det här är lösningen på allt" -är det så? Frank har en lång erfarenhet, men så går tekningen framåt. Har jag då gamla kunniga herrar i bakgrunden bakom mig, som kan backa upp mig och förklara om varför saker och ting inte har fungerat, då kan jag också ställa frågor om " Vad är det som gör att det ska fungera den här gången?" Ur den synvinkeln så är en sådan här förening guld värd.

Simon: Det är klart att det finns behov av att det kommer in yngre människor. Det är givet. Sen hur man får den yngre generationen att komma med i det hela ... det är ingen lätt fråga.

Martin: Jag tror lite synen på gjuteribranschen är, "Jag har gjutit förr, och det var så svettigt och det var så skitigt" det lever kvar.

Men nu kommer det mer och mer. Du ISO-certifierar dig, du kommer med LEAN paket. Fler och fler gjuterier kommer att bli ganska så rena, det finns redan nu många som har en ganska så ren miljö.

Det är väldigt mycket robotar och teknik, om jag jämför med gamla rörbranschen så var det snabba puckar hela tiden. Där jag är nu är en helt annan process. Det finns robotar som plockar ut produkter direkt ifrån pressgjutning och så dana här saker. Det finns mycket teknik bakom. Får man bara miljön till att bli så att säga "LEAN", ren snygg 5S och hela det här paketet, så kommer yngre generationen inte kunna se den här skitiga miljön. När man kommer in på ett gjuteri så ser man att det är rent och snyggt. Det är som vilken industri som helst, här kan jag tänka mig att jobba. Det här är ett företag som ligger på topp inom teknikbranschen. Destomer automatiserat det blir, destomer mer intressant blir det. Ungdomar i dag är tekniknördiga och vill inte jobba fysiskt.

Jag tror ärligt talat att de skitiga gjuterierna, de kommer att självdö. Dels så har vi då, ursäk-

ta mig men, gamla människor som lever kvar i ett gammalt tanke-sätt. Det för med sig att ungdomar i dag inte vill jobba där.

Martin och Simon är utan tvekan yngst på SJMF:s möte här i Göteborg. Har du några jämnåriga vänner i branschen, och är de i så fall med i föreningen?

Simon: Det är ju inte många i den här åldern nej. Många som är i föreningen är ju ägare eller VD för företagen och det är sällan som en ägare är 25 år gammal. De yngre som kommer in är kanske produktionschef eller jobbar på ett leverantörsföretag. Jag själv är ju inte chef på något sätt, men den här föreningen visar att vänskap inte har med ålder att göra.

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA →

MECA-TRADE OY

Vi erbjuder ett digert program av **FÖRNÖDENHETER, RÅVAROR, MASKINER** och **UTRUSTNING** inom **GJUTERI** och **MODELLTILLVERKNING**.

Bland våra leverantörer ingår bla **SIKA, DURRANS, EUROTEK, EGES, IDEAL, SAMANCOR, RCS, GTP SCHÄFER, VEMEK, SPEFORM, ACMOS, JODOVIT, SAINT-GOBAIN, KELSEN REFRACTORIES, LARPEN**.

Våra leverantörer är starkt utvecklingsinriktade och vi kan därmed erbjuda smidiga kundanpassade lösningar från modellverkstad till formning, kärmakeri, smältverk och bearbetning.

Hör gärna av er så berättar vi mer:

Michael Forsblom, marknadsdirektör, tel +358 40 139 7312, michael.forsblom@mecatrade.fi

Mikael Johansson, platschef, tel +46 706-328 339, mikael.johansson@mecatrade.se

Anders Johansson, säljare, tel +46 706-328 004, anders.johansson@mecatrade.se

Flexibilitet och hög servicegrad är två av våra viktigaste grundbegrepp!

Meca-Trade Oy

Momarken 7

556 50 Jönköping

www.mecatrade.se

tel: 036-184 995

fax: 036-184 975

e-post: info@mecatrade.se

Hur skulle föreningen kunna bli bättre för er?

Simon: Jag kan tänka mig mer utbildande aktiviteter, studiebesök och annat är väldigt trevligt. För att få med en yngre generation så vore det bra, att det fanns kurser och sådant.

Martin: Jag vet inte hur studiebesök och sådant väljs ut. 2011 var jag på ett häftigt gjuteri. I mitt förra jobb så köpte vi in en automat-såg från ett företag som heter Beringer utanför Sinsheim (mellan Heidelberg och Stuttgart). De hade då Europas näst modernaste metallgjuteri. Det var automatlinjer överallt. Det var en typ block-formnings line, det var ”mindre” detaljer på 1.m som ingick i linjen. Och så hade de en avdelning för riktigt stora detaljer, som det gick att bara göra en åt gången. Att se den verksamheten, det var häftigt. Det var LEAN-tänk och rent. Man skulle göra en del besök hos de som har det senaste och ligger längst fram inom tekniken. För att inspirera. För att vara föredömen.

Finns det andra exempel på besök, som skulle vara nyttiga och intressanta?

Martin: Den gamla företagsgruppen som jag jobbade inom, vi besökte varandras enheter med jämna mellanrum för att inspirera varandra. Vi gick och rannsokade varandra och klagade. Men också framhävande vad som var bra. Det var så väckande att man försökte övertrumpa varandra. På mötena som vi hade var det diskussioner om tillverkning av komplicerade detaljer. Vi gick in och berättade hur vi hade löst de olika uppgifterna. Vi inspirerade varandra hela tiden på ett aktivt sätt. En sådan funktion inom föreningen hade varit väldigt givande.

Si-Studiebesöken utanför är också intressanta. Vi var på Volvo idag, Jag fick insikt i hur de jobbar och som bilentusiast var det jätteroligt. Besöken har varit väldigt givande. Men om man hade fokuserat

på ett ämne åt gången kanske. Om vi besöker ett gjuteri som jobbat mycket med ISO-certifiering och de ska berätta om det kanske varit ett sätt att få ut mer av besöken. Det förutsätter att det finns människor som är intresserade av utveckling.

Känner ni er, på grund av era åldrar, ensamma i föreningen?

Simon: Jag fyller 30 i år och är därmed också en av de yngre. Men ensam känner jag mig inte. Det är väl inte alla som kommer på mötena skulle jag tro. Men i min ålder är det nog tomt. Jag är ju säljare och pratar med många kunder i Skandinavien, som är i min ålder och lite uppåt. Sen finns det Gjuteriföreningen också och jag tror att man står och väljer om man ska vara med i SJMF eller i Gjuteriföreningen.

Känner ni att ni vill fortsätta med att vara medlemmar i SJMF?

Simon: Ja absolut, sen vet jag inte hur styrelsen är mot att ha leverantörsföretag i styrelsen.

Martin: Det blir lite tveeggat. Ska en förening som ska jobba för bättre inköpskontrakt ha en leverantör i styrelsen? Det blir lätt jäv. Men kan man i föreningen komma överens om en bra deal, kan det gynna gjuterierna så. Kanske ett tydligare syfte.

TEXT OCH BILD: MATTIAS HILDINGH OCH PETER ELLSTRÖM.

Dina nordiska leverantörer av kolprodukter och legeringar.

Carbomax och Ferrolegeringar, ett starkt par när det gäller att hitta rätt kolprodukt och legering till din process, i både stålverk och gjuteri. Besök oss på carbomax.se eller ferrolegeringar.se så berättar vi mer.

Eskilstuna

I detta nummer har vägarna allt som oftast gått förbi Eskilstuna. Sedenborgs Gjuteri ligger i närheten, Stefan Eldin har också sitt företag där och familjen Ytterell har sitt ursprung från staden. Men det är inte så konstigt. Eskilstuna har en lång historia som industri och gjuteristad.

Stadens strategiska läge beläget mellan sjövägen från Mälaren och handelsvägarna från skogen avgjorde tidigt att platsen skulle bli viktig. Det var redan på 1500-talet som Hertig Karl vid Eskilstunahus önskade göra orten till industristad särskilt för smide. Närheten till Bergslagen, och kraften från ån som flyter igenom samt kolskogar söderöver gav kraft och stora möjligheter.

I början av 1700-talet bodde Kung Karl X Gustav i staden som då fick heta "Karl Gustavs Stad". Han önskade göra sin hemstad till en stor industristad. Under samma tid fanns det stora krigshot från Ryssland. I närheten av Riga, som då var en del av Sverige, eller Livland, hade industrimannen Reinhold Rademacher erhållit privilegier och drev vapensmide (så kallade faktori) åt de svenska arméerna. Livland är idag Lettland och låg farligt nära Ryssland.

FORTSÄTTNING PÅ NÄSTA SIDA →

Soundseal ab

Soundseal ab • Box 127 • 305 05 Getinge • Tel 035-580 05 • Fax 035-583 05
www.soundseal.se • E-post. info@soundseal.se

Metallimpregnering

- Ledande i Norden inom metallimpregnering på lego.
- Tätar mikroporositet i alla typer av gjutgods och sintergods med miljövänlig regenererbar metakrylatplast i Cascade-processanläggning med återvinning.
- Vi kan även erbjuda information om tätningsanläggningar i olika versioner och storlekar.

Tätningskvot:

- Tempområde: -150° - +200°
- Trycktäthet: 1000 bar
- Kemiskt motstånd
- Fluorescerande
- Korrosionsskydd
- Dokumentering

Godkännande:

- US Navy MIL-II-17563 B
- Lloyds' Reg/Ship. MAT/GEN/002
- Brittisk Standard: BS 5750: Part2:1987
- Underwriters Laboratory Inc. MH16455
- British Admiralty

Karl X Gustav flyttade över Rademachers fabriker och utrustade honom med stora privilegier för smide och metallvaror. Rademacher grundlade de smedjor som fick hans namn.

De smälte järnmalm och sjömalin. De gjöt kanoner, bajonetter och flintlås. Men även grytor och dylikt för privata bruk. Han fick monopol och tullfrihet på import av råmaterial och export av manufakturvaror av järn, koppar och mässing.

I mitten av 1700-talet bytte staden tillbaka sitt namn och 1771 lät Kung Adolf Fredrik utmed Eskilstuna ån anläggas "Fristaden", som idag innehåller stadskärnan och de tidigare nämnda Rademachersmedjorna. Stadsdelen var skattebefriad för inflyttade metallarbetare som startade verksamheter. Detta ledde till stora framgångar för Eskilstunas metallindustri.

I början av 1800-talet etablerades av kronan "Carl-Gustafs stads gevärsfabrik" Samtidigt som Statsfabrikerna på utsatta lägen vid Östersjön lades ner.

På fabriken tillverkade de under 1800-talet inte bara vapen utan även ångmaskiner, verktyg och kontrollmätt.

Carl Edvard Johansson (CE Johansson) utvecklar under sin tid på Gevärsfabrikerna kombinationsmättsatsen. Precisionsmättsatserna av "System C.E. Johansson" fick en enorm betydelse för industrialismens utveckling i hela världen.

Johan Theofron Munktel grundar sin mekaniska verkstad här. Han bygger snart Sveriges första ånglokk. Munktells går ihop med Bolinders och blir snart en stor tillverkare av traktorer.

Eskilstunas Jernmanufaktur AB grundades 1868, de tillverkade bland annat sablar, floretter och hänglås. Det var en stor arbetsplats, med över 600 anställda. De blev senare Jernbolaget och tillverkade bestick, gångjärn, cigarrkoppar skridskor och verktyg.

ASSA:s grundare August Stenman är verksam på Gevärsfabrikerna såväl som på Munktells Mekaniska verkstad innan han anställdes som verkmästare vid Eskilstuna Jernmanufaktur.

Den ständigt växande industrin krävde bättre kommunikationer. Under 1800-talet anlades nya kanaler och senare fick järn-

vägsförbindelser med Nyköping och Södertälje. Eskilstuna växte och var vid 1900-talet en av Sveriges viktigaste industristäder. Senare blir Bolinder-Munktel en del av Volvo BM. Carl-Gustafs stads gevärsfabrik blev Saab Bofors Dynamics.

Det har gjutits en del i Eskilstuna. Industrin har genererat nya uppfinningar som i sin tur genererat fler företag. Uppfinningar som revolutionerat och gjort stora avtryck i hela världen.

På 1970-talet lades många företag ner och andra effektiviserades och flyttade ifrån Eskilstuna.

TEXT: MATTIAS HILDINGH.

more from minerals

Vår omfattande **produktportfölj** med ursprung från hela världen hjälper oss att möta våra kunders behov av råvaror och mineraler.

Dessutom har vi medarbetare med **många års erfarenhet** och **teknisk kompetens** som finns där för dig.

+46 31 733 22 00
info.molndal@sibelco.com

www.sibelco.eu

KRAVEN FORMADE VÄRLDS-LEDANDE GJUTERIANLÄGGNING

När Xylem i Emmaboda beslutade att byta ut sin gamla formanläggning valde man återigen HWS som leverantör. Ett 25-årigt välfungerande samarbete fick en naturlig fortsättning när HWS som enda leverantör kunde svara upp mot Xylems ytterst komplexa kravbild.

Samarbetet mellan Xylem, HWS och Beijer Industri ledde fram till en fullt automatiserad anläggning som med lägsta möjliga produktionskostnader kan forma komplicerade geometrier. Anläggningen kan samtidigt forma över- och underflaskor, parallellt hantera både höga och låga flaskor, samt oberoende av varandra gjuta både gråjärn och vitjärn.

Kontakta gärna oss på Beijer Industri för mer information om kundanpassade gjuterianläggningar.

Läs mer på: www.beijerind.se

BEIJERS
EN DEL AV BEIJERTECH

PMU
EN DEL AV BEIJERTECH

KARLEBO
EN DEL AV BEIJERTECH

TEBECO
EN DEL AV BEIJERTECH

GLOBAL MARKNAD KRÄVER BÄSTA KOMMUNIKATION!

Med mer än 15 års erfarenhet av digital och tryckt media och en bred mix av kompetens gör oss till ditt självklara val. Vi erbjuder tjänster och produkter inom **webbutveckling**, appar, e-handel, grafisk design, företagspresentationer, visitkort, produktblad, tekniska manualer mm.

Vårt motto har alltid varit att sträva efter en långsiktig kundrelation. För att uppnå detta är det viktigt för oss att hålla en **personlig kontakt** och hög servicenivå. Du som kund är alltid delaktig under hela projektfasen. När vi levererar webbblösningar eller system erbjuder vi utbildning samt löpande **trygg support**.

Vi hörs och ses!

SCORE IT
WEBB- OCH REKLAMBYRÅ

www.scoreit.se • info@scoreit.se
webb: 040-661 19 19 reklam: 040-661 19 18
Södra Förstadsgatan 7, Malmö

AKTUELLT FRÅN KANSLIET

Nu har vi årets kontaktkonferens och årsmöte bakom oss. Tyvärr drog Sveriges Modelltillverkares Förening sig ur arrangemagnet. Trots detta blev vi 47 anmälda till mötet.

Vi startade med ett besök vid Masthuggskyrkan med utsikt över Göta Älvs inlopp, därefter ett besök på Volvo museum, en höjdare för alla bilintresserade. Det blev ännu mer Volvo, vi åkte Blå Tåget genom Torslanda-fabriken där vi fick se framförallt Volvos 90 modell monterades. Naturligtvis intogs lunchen även i en av Volvos restauranger. Tillbaka till hotellet, Hotell Riverton var det bara att invänta festligheterna med underhållning och god mat och dryck. Än en gång sponsrade GIAB, Stena Aluminium och Soundseal på välkomstdrink och avec till kaffet. Underhållningen stod två killar för, naturligtvis anställda på Volvo. Fredagskvällen finns väl presenterat i tidningen med bilder och ord.

Efter fem års samarbete med vår ordförande Stefan, som avgick vid årsmötet då stadgarna säger så. SJMF fick en nygammal och välkänd ordförande, Lars Sedenborg från Sedenborgs Metallgjuteri, Kvikksund. Jag känner Lasse väl och ser fram mot vårt samarbete i föreningen. SJMF fick också en ny Hedersledamot, Hans Green, efter 35 år i styrelsen, (säkra uppgifter från Bengt Nyzell). GRATTIS HASSE !!!

Många tog upp problemet att finna yngre personer att bli intresserade av vår föreningsverksamhet. Detta kan inte

nog poängteras, vi alla måste hjälpas åt, får vi ingen förnygring är risken stor att SJMF krymper, vilket inte kan vara vårt mål. ALLA MÅSTE HJÄLPA TILL. SJMF är ett bra sätt att ha kontakt personer inom samma intresseområde. Vi har även trevligt på våra sammankomster.

Årets studieresa går till Slovenien 23 – 28 september, vi kommer att bo i Ljubljana. Då det finns många önskemål med att var och en beställer sin resa till Ljubljana då möjlighet finns att förlänga resan med besök på andra ställen, typ Adriatiska Havet. Ett utförligt program kommer inom kort, men boka redan nu.

Än en gång vill jag påminna er alla medlemmar, använd er av tidningen Lättsmält för att få ut information till marknaden, tidningen når alla gjutier i Sverige. Detta gäller också vår hemsida, www.sjmf.se. Informationen kostar inget, det är en förmån för våra medlemmar.

GLAD SOMMAR, vi ses i Slovenien

Gert-Ove Ellström

Tre vinnare erhåller tre trisslotter vardera

Skicka in ditt svar till Lättsmält!

Bokstäverna från de 6 röda rutorna bildar ett ord. Mejla ordet, tillsammans med namn och telnr till: gertove@sjmf.se senast senast 31 augusti. Tre insända mejl med rätt svar vinner tre trisslotter vardera!

		↓	EPOKEN	FASTE-MÅNAD I ISLAM	STAD MED PEST	↓	TÖG EN PAUS	↓	KLÖSTE STRÖS PÅ MAT	↓	TRÄD UTTALAN-DEN	Flicka i Skåne	BEGÄRS IMÅL FAMLFA	↓
INGÅR SKEET OCH TRAPPI									3					
HEDER					JÖBBIG STJÄR-NA		5			VÅGAR VATTEN-HÅL				
INTE UNG								DEN VISAR VÅG PÅ VÅG FÖRLUST						
↖					SAM-MAN-LAGT	GISSAR DARR-TRÄD					1	PRO-NOMEN DRICKS VID BAR		
SKALLGÅNG		↓	DÄGGA-DE						MYTEN DRAGET					
JEPPSON-WALL PÅ SCEN								BULLER FÖRÖRD		SES PÅ KÖ-LAPP			TITTA	
KATT-FOT			TRÖST-PROPPEN STÄNDIGT				4			PÖRTION STIM-FISK				LÅDA OCH BENDEL
KUNGA-DÖME	↖	RÄTTAS EFTER PERSON	↓	UT-SMÅLT FETT	ÖVER-TYGELSE ÖSNYGG			VISS STRÅL-NING	LYXBIL EVA PÅ BRÄDE	KAN APA VARA PÅ BIL I HAAG		6		
ÖBERG FRAKTAR ELEVER				2	PILLER-KATALÖG VÄDJA									FEM FÖR RÖMARE
↓						BRONS-FIGUR			BLIR SAGAN			BÄCK-STYCKE		
TALAS I OXFORD								NISCH						© KLURIK PRESS

Grattis!

Vinnarna från Lättsmältkryzz nr 1, 2016 blev:

Björn Hellqvist, Hammarö
Peter Ling, Mariannelund
Mikael Heldt, Skara

Lycka till med Lott-vinsterna!

Rätt svar var: KYRKOR

RÄTT LÖSNING Lättsmältkryzzet nr 1, 2016

		↓	DET ÄR LIF-GILTIGT	OR-ÖRT	KOL-LOK-YSLIM	NUM-MER	BÄM-NING-EN	Ä	GAY, PRIMA-DONNA	FRÖKEN ÅREN I VÅG	↑	LÄGE	SJÖ-FÄGEL
ÄR EN FRAN-SYSKA			2	B									
KINA-DRYCK													
TOR-DÖNET KNÄDA													
KARLEN													
GROVT GRÖNS													
SPRIT PÅ MACCA	SVABB	↑	HÖHUS-ÅTER:	JORD-INGUR-GAFFEL	FRANG-BEL	TRÄSK-ÖRT							
MAN-MAN													
ITALI-ENKRT DRAG													
MEYR													
M													
P													
R													
E													
N													
O													
S													
T													
A													
R													
A													
T													
O													
R													
E													

Årets studieresa går till

SLOVENIEN

23 - 28 september.

Slovenien är ett spännande land med extraordinär mångfald.

Landet är beläget i sammanflödet

av Alperna, Medelhavet, slätterna i Pannonien och Karst bergsplatån.

Karst har fått ge namn åt det vittringsfenomen som förekommer i kalksten världen över.

Ett av världens mest unika landskap.

Slovenien är känt för sina vackra sjöar, stora skogar och underjordiska grottor.

Grottorna har med vatten eroderats ur Karstkalkstenen i årtusenden.

Bortsett från den vackra naturen, erbjuder landet mångsidiga möjligheter för fridluftsliv,

mängder av kulturella, särskilt arkitekturella sevärdheter,

samt ett rikt utbud av kulinariska läckerheter.

Radisson Blu Plaza Hotel Ljubljana

23 - 28:e september

23:e Ankomst till hotellet med en gemensam middag på kvällen

24:e Sightseeing i Ljubljana

25:e Besök Postojnagrottan med lunch på vägen

26:e Förmiddagsbesök på Sloveniens största järngjuteri; *Livar*
Gemensam lunch och på eftermiddagen besöker vi *Termit*.
En stor producent av sand och gjuteriförnödenheter,
samt utrustning för gjuterier.
Besöket avslutas med mingel a ala Staffan.

27:e Förmiddagsbesök på pressgjuteriet *Ithcasting*.
Gemensam lunch efteråt och sen blir det besök på *Feniks-omco*
Ett järn och kopparlegerings gjuteri.
På kvällen har vi en gemensam avslutningsmiddag.

28:e Efter frukost, hemresa eller ...

Gör din anmälan hos

Gert-Ove Ellström

Einar Hansens Esplanad 71

SE-211 13 Malmö

gertove@sjmf.se

+46705950920

+4640300311

Pris **6.850:-** i dubbelrum,
tillägg för enkelrum **2.000:-**

För att öka flexibiliteten ska ni själv boka flygbiljetterna till Ljubljana eller varför inte ta tåget eller bilen dit?

En del av våra medlemmar vill förlänga vistelsen med andra besök.

Ett utförligare program kommer inom kort med priser.

Vi har förbokat 10 dubbelrum och 5 enkelrum.

Gör gärna en bindande anmälan redan nu.

(www)
radissonblu.com/en/hotel-ljubljana
visitljubljana.com
postojnska-jama.eu
livar.si
termit.si
ithcasting.com
feniks-omco.si